

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

ФАКУЛТЕТ „АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ“

КАТЕДРА „ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ“

Резюмета на публикации

от ас. д-р Златина Красимилова Шотарова

включени в карта за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академична длъжност „Главен асистент“ в УНСС по професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (икономика и публичен сектор, управление на здравеопазването), обнародван в “Държавен вестник” (публикувана в ДВ, бр. 98 от 09.12.2022 г.)

София
2023

1. Статии и студии, индексирани в Scopus и/или Web of Science, публикувани в научни списания

1.1 Shotarova, Z. Key determinants for retention and development of medical specialists in Bulgaria. Journal of IMAB - Annual Proceeding (Scientific Papers). 2022 Oct-Dec, 28(4). ISSN 1312-773x pp.4593-4595, DOI: <https://doi.org/10.5272/jimab.2022284.4593>

Линк към библиографски онлайн-запис:

<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000869088500001>

ABSTRACT:

Introduction: The shortage of medical specialists and the lack of motivation for work and professional development/career among healthcare workers due to different reasons, such as low level of salary, burnout, stress, deteriorated working conditions, etc., threaten the effective functioning of the healthcare system in Bulgaria. Human resources in the healthcare sector are a key prerequisite for improving the health status of citizens.

Aim: The article aims to outline guidelines and to indicate the gaps in the implemented policies and measures for retention and development of medical specialists in Bulgaria.

Material and methods: The empirical analysis is based on an author's survey conducted through online platform www.survey.bg in the period February-April 2022 among 344 Bulgarian healthcare professionals. The results of the survey were processed with Microsoft Excel, v.16.55.

Results: The insufficient remuneration, the difficulties for professional and career development like the lack of specialization opportunities, the overload, the burnout, and the stress as a result of the COVID-19 pandemic, complicates and causes to test the medical specialists who, despite the difficulties, prefer to live and work in the national health sector. Moreover, the aging of medical specialists in the country (60% of physicians are older than 50 years and 30% of practicing nurses are 61+) and physicians deficit in different specialties like neonatology, infectious diseases, and pediatrics significantly complicate the provision of healthcare services to the population.

Conclusion: The study shows the attitudes of respondents regarding the Bulgarian healthcare system and points out the shortcomings related to the professional development of healthcare workers. In order to improve working conditions and increase the motivation and satisfaction

of medical specialists, the government should urgently implement long-term policies for their retention, sustainability and development.

Keywords: medical specialists, retention policies, healthcare, COVID-19

Превод на български език:

КЛЮЧОВИ ДЕТЕРМИНАНТИ ЗА ЗАДЪРЖАНЕ И РАЗВИТИЕ НА МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ В БЪЛГАРИЯ

РЕЗЮМЕ:

Въведение: Недостигът на медицински специалисти и липсата на мотивация за работа и професионално развитие/кариера сред здравните работници поради различни причини като недостатъчно заплащане, претоварване, стрес, влошени условия на труд и др., застрашават ефективното функциониране на здравната система в България. Човешките ресурси в здравеопазването са ключова предпоставка за подобряване на здравния статус на гражданите.

Цел: Статията има за цел да очертае насоки и да посочи пропуските в провежданите политики и мерки за задържане и развитие на медицинските специалисти в България.

Материал и методи: Емпиричният анализ се основава на авторско проучване, проведено чрез онлайн платформата www.survey.bg в периода февруари-април 2022 г. сред 344 български здравни специалисти. Резултатите от проучването са обработени с Microsoft Excel, v.16.55.

Резултати: Недостатъчното възнаграждение, трудностите за професионално и кариерно развитие като липсата на възможности за специализация, претоварване, прегряване и стрес в резултат на пандемията от корона вирус усложняват и поставят под изпитание медицинските специалисти, които въпреки трудностите, предпочитат да живеят и работят в българската здравеопазна система. Още повече застаряването на медицинските специалисти в страната (60% от лекарите са на възраст над 50 години и 30% от практикуващите медицински сестри са над 61 години) и дефицитът на лекари в различни специалности като неонатология, инфекциозни болести и педиатрия значително усложняват и затрудняват предоставянето на здравни услуги на населението.

Заключение: Проучването показва нагласите на респондентите по отношение на българската здравна система и посочва недостатъците, свързани с професионалното развитие на здравните специалисти. За да подобри условията на труд и да повиши

мотивацията и удовлетвореността на медицинските специалисти, правителството трябва спешно да приложи дългосрочни политики за тяхното задържане и развитие в системата.

Ключови думи: медицински специалисти, политики за задържане, здравеопазване, COVID-19

2. Статии и студии, индексирани в други международни бази данни с научна информация, публикувани в научни списания

2.1 Шотарова, З. Политики за задържане и развитие на човешките ресурси в здравеопазването – предизвикателствата пред българската здравна система. Публични политики.бг. Journal of Public Policy and Good Governance. 2022. vol.13, No.2, с.34-46. ISSN 1314-2313

Линк към библиографски онлайн-запис:

<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1032087>

ПОЛИТИКИ ЗА ЗАДЪРЖАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА ПРЕД БЪЛГАРСКАТА ЗДРАВНА СИСТЕМА / RETENTION POLICIES AND HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT IN HEALTHCARE – CHALLENGES FACING THE BULGARIAN HEALTHCARE SYSTEM

РЕЗЮМЕ

Здравеопазването е сред най-важните сфери за обществото в нашето съвремие. Постигането на добро ниво на здраве на населението е немислимо без наличието на ефективно функционираща здравна система. Недостигът на квалифицирани кадри влияе негативно не само върху здравния статус на населението, но и върху стандарта на живот и просперитета на всяка нация. В настоящата статия се разглеждат политиките за задържане и развитие на човешките ресурси в здравеопазването към началото на 2022 г., като се отчита и влиянието на пандемията, предизвикана от вируса COVID-19.

Ключови думи: здравеопазване; политики за задържане; медицински специалисти; човешки ресурси;

ABSTRACT

Healthcare is one of the most important spheres for societies nowadays. Achieving a good health status of the population is unthinkable without an effectively functioning healthcare system. The shortage of qualified medical specialists has a negative impact not only on the nations' health status, but on the standard of living and prosperity of each nation as well. This article examines policies for retention and development of healthcare personnel in 2022, taking into account the impact of the COVID-19 pandemic.

Key words: healthcare; retention policies; medical specialists; human resources;

3. Доклади, публикувани в сборници от научни конференции

3.1 Шотарова, З. Обезпеченост на здравето на българина с медицински специалисти. Варненски медицински форум. т.11, 2022, приложение 1. Резюмета и доклади от VIII издание на Фестивала "Море и здраве" 2022. Хибридна научна конференция "Море и здраве", посветена на Европейския ден на морето. с.121-125

Достъпно: <https://journals.mu-varna.bg/index.php/vmf/article/view/855>

ОБЕЗПЕЧЕНОСТТА НА ЗДРАВЕТО НА БЪЛГАРИНА С МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ / ENSURING THE HEALTH OF BULGARIANS WITH MEDICAL SPECIALISTS

РЕЗЮМЕ

В световен мащаб съществува недостиг на медицински специалисти, който драстично се обостри в резултат на започналата през март 2020 г. пандемия от коронавирус (COVID-19). Включително и държави като Великобритания, Германия и САЩ, със силно развити здравни системи, изпитват недостиг на квалифицирани здравни работници. Нов момент в натовареността на здравните системи, който още повече изостря проблема, е войната в Украйна и свързаната с нея бежанска вълна, като мащабите на този проблем към днешна дата е трудно да бъдат прогнозирани. В България дефицитът на медицински специалисти е породен основно вследствие на миграционните процеси, на недобрите условия на труд и на ниското заплащане на работещите в сектора. Недостатъчният брой на лекарите и медицинските сестри в страната и тяхното разпределение предимно в големите градове води до намаляване на качеството на

предоставяните здравни услуги, ограничаване на достъпа до здравна помощ на населението и влошаване на здравето на българина.

Цел: Представяне на обезпечеността с медицински специалисти в страни от Европейския съюз (ЕС) и България.

Материал и методи: Анализ на данни и документи за периода 2018-2021 г. Използване на документален и сравнителен метод.

Извод: Държавата трябва да предприеме спешни действия и да създаде и внедри целенасочени и устойчиви политики за осигуряване на българската здравна система с медицински специалисти.

Ключови думи: здраве; здравеопазване; медицински специалисти; недостиг;

ABSTRACT

Worldwide there is shortage of medical specialists, which has been drastically exacerbated by the coronavirus pandemic (COVID-19) that began in March 2020. Countries such as the United Kingdom, Germany, and the United States, with highly developed healthcare systems, are experiencing a deficit of skilled healthcare workers as well. A new moment, which overloads the healthcare systems, is the war in Ukraine and the related wave of refugees. The scale of this problem to date is difficult to be predicted. In Bulgaria, the shortage of medical specialists is mainly due to migration processes, bad working conditions, and low remunerations in the sector. The insufficient number of doctors and nurses in the country and their concentration in the bigger cities leads to a decrease in the quality of provided health services, restriction of the access to healthcare, and deterioration of the health of the Bulgarian population.

Aim: The aim of this article is to conduct an analysis of the provision of medical specialists in EU countries and in Bulgaria as well.

Materials and Methods: Analysis of data and documents for the period 2018–2021 was conducted using documentary and comparative methods.

Conclusion: The Bulgarian government must take urgent actions and create and implement sustainable policies to ensure the Bulgarian healthcare system with medical specialists.

Keywords: health, healthcare, medical specialists, shortage;

3.2 Shotarova, Z. E-Health: Transforming healthcare systems. WayScience. 1st International Scientific and Practical Internet Conference "Discovering New Horizons in

Science and Prospects for Implementation of Innovations. Conference Proceedings July 7-8 July, 2022. Dnipro, Ukraine. pp.103-104. ISBN 978-617-95229-4-9

Available at: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2022/07/Conference-Proceedings-July-7-8-2022-1.pdf>

ABSTRACT

Digitalizing the healthcare sector has the potential to reduce the boundaries between healthcare providers, patient, and governments and to make more effective relations between them. The COVID-19 pandemic accelerated the need of rapid digitalizing transformation in the healthcare sector. Therefore, e-health is a must-have tool that could build more sustainable and effective healthcare systems.

Keywords: e-Health; healthcare systems; digitalization; healthcare management; COVID-19

Превод на български език:

Е-ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ: ТРАНСФОРМИРАНЕ НА ЗДРАВНИТЕ СИСТЕМИ

РЕЗЮМЕ

Дигитализирането на здравния сектор има потенциала да намали границите между доставчиците на здравни услуги, пациентите и правителствата и да направи по-ефективни отношенията помежду им. Пандемията от COVID-19 ускори необходимостта от бърза дигитализация в здравеопазването. Следователно, електронното здравеопазване е задължителен инструмент, който може да изгради по-устойчиви и ефективни здравни системи.

Ключови думи: електронно здравеопазване; здравни системи; дигитализация; управление на здравеопазването; COVID-19

3.3 Shotarova, Z. Application of Telemedicine: Bulgaria's progress. WayScience. 4th International Scientific and Practical Internet Conference "Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates" Conference Proceedings 15-16 August, 2022. Dnipro, Ukraine. pp.43-46 ISBN 978-617-96218-8-1

Available at: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2022/08/Conference-Proceedings-August-15-16-2022.pdf>

ABSTRACT

Digitalization and information technologies' development affect every sphere of human life. Telemedicine empowers the evolution of medical science, improves functioning of healthcare systems, and contributes to the improvement of the health status of the population. The studies on the application of telemedicine in Bulgaria indicates the progress of the country and can provide guidelines for improving the quality and access to health services.

Keywords: telemedicine; health; healthcare; COVID-19; medical specialists

Превод на български език:

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ТЕЛЕМЕДИЦИНАТА: НАПРЕДЪКЪТ НА БЪЛГАРИЯ

РЕЗЮМЕ

Дигитализацията и развитието на информационните технологии засягат всяка сфера на човешкия живот. Телемедицината дава възможност за еволюцията на медицинската наука, подобрява функционирането на здравните системи и допринася за подобряване на здравния статус на населението. Проучванията за приложението на телемедицината в България показват напредъка на страната и могат да дадат насоки за подобряване на качеството и достъпа до здравни услуги.

Ключови думи: телемедицина; здраве; здравеопазване; COVID-19; медицински специалисти;

3.4 Шотарова, З. Разходи за здравеопазване в условията на пандемия. Осма научна конференция на тема "Икономически предизвикателства 2022. Катедра "Икономикс на УНСС" – под печат

РАЗХОДИ ЗА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ В УСЛОВИЯТА НА ПАНДЕМИЯ / HEALTHCARE EXPENDITURES THROUGH A PANDEMIC

РЕЗЮМЕ

Икономиките и здравните политики на държавите са поставени под изпитание през последните две години в резултат на пандемията от коронавирус, която изведе на преден план проблемите и недостатъците и допълнително засили ролята на здравеопазването.

Публичните инвестиции в сектора са ключова предпоставка за подобряване здравния статус на българските граждани, следователно производителността на труда, а оттам просперитета и развитието на държавата.

Ключови думи: здравеопазване; публични разходи; разходи за здравеопазване; здравни показатели;

SUMMARY

Countries' economies and health policies have been put to the test over the past two years as a result of the coronavirus pandemic, which has highlighted problems and shortcomings and further strengthened the role of healthcare. Public investments in the sector are a key prerequisite for improving the health status of Bulgarian citizens, therefore labor productivity, and hence the prosperity and development of the country.

Keywords: healthcare; public expenditures; healthcare expenditures; healthcare indicators;